

KOVAČICKÉ NAIVNÉ UMENIE

Kovačica je dedina v srbskej Vojvodine, kde už dve storočia žijú Slováci, kde slovenčina každodenne žije, kde aktívne žijú starodávne slovenské tradície ruka v ruke s realitou dneška.

Vznik insitného umenia sa nedá datovať presne, ale v roku 1951/1952 – niekoľko autorov predstavilo svoje insitné diela v Kovačici a roľnícka obec ich prijala. Začal sa oficiálne rozvíjať zaujímavý a dnes už preslávený fenomén „kovačická insitná škola“. Základom je krásna farebnosť, zachovávanie tradičných hodnôt a zvykov, malebnej pitoreskosti dedinského života. Zobrazujú taký správny život s hodnotami: zárobok na chlieb, prácu na poli, príležitostné zvyky, život a prácu v dome a okolo domu, radosti, starosti, sakrálne témy. Často máme dojem, že sme v rozprávke a rozprávka je v živote človeka potrebná a nielen do 10 rokov.

Slávu kovačickej insite priniesli najmä [Martin Jonáš](#) (1924 – 1996) a [Zuzana Chalupová](#) (1925 -2001). Diela týchto umelcov boli prvé, ktoré obišli celý svet, ktoré sa dostali do súkromných zbierok najvýznamnejších svetových osobností kultúry, športu, politiky, ktoré reprezentovali UNICEF, Svetovú banku a ďalšie svetové organizácie a ktoré dostali kovačickú insitu do povedomia záujemcov na celom svete.

Ich obrazy visia v mnohých európskych a svetových galériách či u súkromných osôb od Tokia cez Bratislavu, Prahu, Viedeň, Paríž, Londýn po New York, Washington, Buenos Aires,...

Následne sa pridávali ďalší a ďalší maliari, ktorí sa rovnako zaradovali do povedomia umeleckého sveta v Európe aj za morom. Prijímajú ich v mnohých preslávených inštitúciách celého sveta, mnohé významné osobnosti kultúrneho, športového, politického, spoločenského života.

Veľmi úspešne a určite veľmi hodnotne v súčasnosti reprezentujú túto školu dvaja naši tu prítomní vystavovatelia.

Svojou tvorbou, nazeraním na život a mravnými hodnotami má k nim veľmi blízko aj tretí vystavujúci.

INFO: ga@sekba.euba.sk **02/ 544 12 845,**

KONTAKT: glozik@nadlanu.com <http://naiveart.yoll.net/> **+381 13 661 994**
mertus_art@hotmail.com **0903 562 882**

0904 385 684

MEDIÁLNI PARTNERI: TV Bratislava

Bratislavské noviny

JÁN GLÓZIK

Maliar šíreј roviny a nízkeho neba

Člen Kovačickej galérie inštitútného umenia, maliar **Ján Glózik** sa narodil v r.1957 v Kovačici, kolíske dolnozemskej insity. Pochádza z roľníckej rodiny, pracoval v doprave a rôznych ďalších podnikoch. Od r. 1997 sa venuje výlučne maliarstvu.

Prvý smelý krok urobil Ján Glózik, dnes neopakovateľná osobnosť výtvarného umenia Slovákov z DZ, pred viac ako 30 rokmi, keď sa začal priateliť so štetcom. Nápomocnú ruku na začiatku maliarskej dráhy mu podala legenda kovačickej insity mama Zuzana (Zuzana Chalupová). Začiatkom r.1975 uzrel svetlo dňa jeho prvý obraz. Na prvú samostatnú výstavu maliara Jána Glózika si milovníci insity museli počkať až do polovice 80. rokov minulého storočia. Odvtedy namaľoval veľa obrazov a uskutočnil rad samostatných a kolektívnych výstav doma a v zahraničí. Bolo ich viac ako 40.

Jeho tvorbu vysoko hodnotia mnohé svetové galérie, organizácie, známe osobnosti. Získal veľa ocenení, spomenieme aspoň «Pro arte Casper, Švajčiarsko»(1995), III.miesto na «Salon international de arta naiva», Bukurešť (1999),...

Jeho obrazy môžeme obdivovať po celom svete, v súkromných zbierkach významných osobností, na ambasádach, v bankách a iných inštitúciách.

Pre jeho tvorbu je charakteristický špecifický kolorit, farebnosť so silným expresívnym nábojom, nízke často zamračené nebo, malebné výjavy zo života, už aj odchádzajúceho, Slovákov na Dolnej zemi.

Hybkým pevným ťahom štetca, jasnými kontúrami, tak ako je to pre insitu typické, zachytáva rôzne momenty života robotného človeka, života pracovného aj súkromného, jeho radosti, starosti, zvyky a obyčaje podmienené akože inak striedaním sa ročných období.

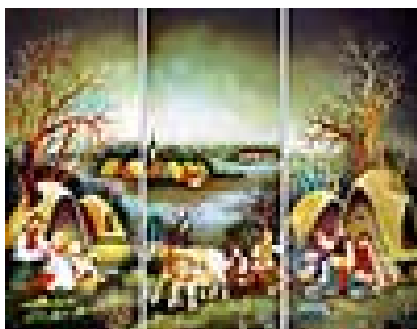
Senzibilita maliarovho videnia a následného podania akoby nás priťahovala k obrazom, ba priam vťahovala do nich, pozývala zastaviť sa, porozmýšľať, pospomínať a vari sa aj inšpirovať. Nízky ťažký horizont alebo inak nízke nebo – tak typické pre tohto maliara – neodrádza, naopak spôsobuje, že deje a postavy akoby vystupovali z obrazu a doslova vychádzali v ústrety ich obdivovateľovi a to bez slov, bez jazykovej bariéry kdekoľvek na svete.

Ján Glózik sa stal maliarom kovačickej pustiny. V jeho maľovaní sa v poslednom čase začal zjavovať cyklus obrazov znázorňujúci sťahovanie a príchod Slovákov na Dolnú zem - ide o veľkoobrazy pri príležitosti výročí príchodu Slovákov do Kovačice. Najprv to bola olejomaľba 190 rokov Kovačice a v r. 2002 obraz nezvyklého formátu 210x390 cm, kde nám sprítomňuje udalosti spred 200 rokov. Žije a tvorí vo výš 200 ročnej Kovačici.

Na poli

Triptych

Oddych

EVA HUSÁRIKOVÁ

Maliarka radosti a šťastia

Pochádza z Kovačice, kde sa v roku 1942 narodila a dodnes žije a tvorí v kruhu svojej rodiny, popri ďalších povinnostiach. K maľovaniu do istej miery pritiahla aj svojho syna Jána a teraz sa o to isté snaží v prípade vnúčat. Veríme, že im svoje umenie úspešne odovzdá.

Maľuje už viac ako 40 rokov, má za sebou veľa výstav samostatných aj kolektívnych doma aj v širokom zahraničí v prestížnych umeleckých ustanovizniach. Získala aj mnohé ocenenia, ktoré ju tešia a povzbudzujú v ďalšej tvorbe.

Svet kovačickej insity obohacuje o svojrázne motívy a veselú farebnosť svojich obrazov. Jej postavičky vo filigránsky verne zobrazených krojoch, s nádhernými červenými lícami, akoby červenými jablkami, sú nepriehladnutelné. Stretávame u nej aj svet zvierat – hádam najobľúbenejšie sú húsky a kozy - výjavy z dedinského života či už pracovného, každodenného alebo sviatočného. Najradšej ostáva v dedine, v dome a blízkom okolí. Veľmi vierohodne nám sprostredkúva tradičné obyčaje z rôznych príležitostí – svadby, krstiny, Vianoce, sviatky Veľkej noci, ale aj sánkovačky, lúšťačky,... Nesmieme zabúdať ani na majstrovsky spracované sakrálne motívy, ku ktorým sa dostala akosi automaticky vďaka výchove v evanjelickej rodine, vyst'ahovanej na Dolnú zem kedysi pred 200 rokmi.

Jej obrázky sú skutočne pestré a rôznorodé a často je pri výbere veľmi ťažké rozhodnúť sa. Zútlňujú prostredie a navodzujú dobrú náladu. Zachytávajú najmä radosť zo života. Sem tam sa však niekde v kúte objaví nejaký ten bodliak, aby sme vedeli, že život je radosť, radosť a ešte raz radosť, ale občas aj pichá a bolí. Treba ho však žiť snažiť sa spíjمنيť si ho, tak ako to robí ona svojim maľovaním.

Kovačická maliarka

„Koza, buc ticho!“

JURAJ MERTUŠ

Pochádza z Gočova (okr. Rožňava, narodil sa 6. apríla 1963). Po maturite na Strednej umelecko-priemyselnej škole v Košiciach, odbor fotografia (1983), pokračoval v štúdiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v odbore etnografia. Vysokoškolské štúdiá ukončil v roku 1989. Pracoval v Slovenskom národnom múzeu v Martine a neskôr v Pamiatkovom ústave v Bratislave. Vyrezávať začal v polovici sedemdesiatych rokov. Od roku 1993 sa venuje výlučne rezbárstvu.

Modlitba v dreve ukrytá – bola prvá myšlienka, ktorá mi napadla, keď som si prezerala posledné práce Juraja Mertuša. Tvorba dnes už známeho umelca – rezbára vypovedá o veľkej zodpovednosti umelca ísť až „na hĺbinu“, dať vnútornému dialógu umelcovej duše výtvarnú podobu, vtlačiť ju do dreva. Vytesaný obraz sa stáva fenoménom stretnutia medzi človekom a znakom, symbolom. Mertušove sochy sú ako ikona – Slovo a Obraz súčasne. Slovo – *Logos* a Obraz – *Eikon*. Obraz, ktorým chce umelec komunikovať duchovný pohľad na svet, človeka a jeho osobné dejiny. Cez svoje sochy nás Juraj Mertuš odkazuje na bohaté dedičstvo kresťanského umenia, ktorému, vďaka kontaktu so Slovom, dáva umelec originálny výtvarný rukopis. Spája realitu zmyslovú a nadzmyslovú, ktorú snáď najsilnejšie vyjadruje umelcov prístup k tajomstvu bolesti, kríža.

Mertuš nie je prvoplánový umelec, hľadá súvislosti, premýšľa o nich, dáva im umeleckú podobu, komunikuje s divákom. Jeho dielo hovorí o harmónii sveta materiálneho a duchovného, ponúka drámu hľadania, ale i radosť z nachádzania a prostú krásu. Sochár Juraj Mertuš vie, že cesta k harmónii týchto dvoch svetov je namáhavá, no nevzdáva sa, ide ďalej a dodáva silu aj ostatným. A v tom je Juraj Mertuš neopakovateľný.

PhDr. Alena Piatrová

Narodenie Janka Hraška

*„...jeho plastiky s rozprávkovou tematikou ...
to nie je len akési naturalistické krátenie času,
ale ide o pohľad na vec, ktorý vychádza z mýtov.
A mýty sú také jadierka, v ktorých pôvodne
bola pravda, skutočnosť skrytá v obraze.
Mertušova umelecká tvorba má svoju hodnotu.“*

Milan Rúfus

